עין משפט נר מצוה

קג א מיי' פי"ב מהל' פסוה"מ הלכה י ועי"ש. ופי"ג שם הלכה ג:

ב ג מיי' פרק כ שם הלכה י ועי"ש:

קד ד ה מיי' פי"ד שם הלכה כ:

גמ' אמר שמואל פסול בשר אבל בעלים נתכפרו מאי טעמא דאמר קרא ואני נתתיו לכם על המזבח לכפר כיון שהגיע דם למזבח נתכפרו בעלים אי הכי בשר נמי אמר קרא לכפר לכפרה נתתיו ולא לדבר אחר אלמא קסבר שלא במקומו כמקומו דמי תנן באידך פירקין נתנו על הכבש שלא כנגד היסוד נתן את הניתנין למטה למעלה ואת הניתנין למעלה למטה ואת הניתנין בפנים בחוץ ואת הניתנין בחוץ בפנים אם יש דם הנפש יחזור הכשר ויקבל ואי ס"ד שלא במקומו כמקומו למה לי יחזור הכשר ויקבל וכי תימא להתיר בשר באכילה מי איכא זריקה דלא מכפרת ושריא בשר באכילה אי דיהביה כשר ה"נ הכא במאי עסקינן דיהביה פסול וליהוי דחוי דתנן וכולן שקיבלו חוץ לזמנו וחוץ למקומו אם יש דם הנפש יחזור הכשר ויקבל קיבלו אין זרקו לא מ"ט לאו משום דהוי דחוי לא משום דפסיל במחשבה אי הכי קבלה נמי ועוד מי פסלה מחשבה והאמר רבא אין מחשבה מועלת אלא במי שראוי לעבודה ובדבר הראוי לעבודה ובמקום הראוי לעבודה לא תימא זרקו לא אלא אימא שחטו לא מאי קמ"ל דפסלה מחשבה תנינא לפיכך הן פוסלין במחשבה הא קמ"ל דמקבלה ואילך לא פסלה מחשבה מ"ט כדרבא מיתיבי חישב ליתן את הניתנין למטה למעלה ולמעלה למטה לאלתר כשר (למחר פסול) חזר וחישב

גמ' אמר שמואל פסול. דקתני מתני' אבשר קאי אבל בעלים נתכפרו: **על המזבח** (א). כל המזבח שוה לענין כפרה: **לכפרה נתתיו** (ב). הקשיתי (ג) כל מקומות המזבח שוין ולא לדבר אחר שתהא זריקה חשובה להתיר בה בשר דזריקה הוא דשריא לה דכתיב ודם זבחיך ישפך והדר והבשר תאכל (דברים יב): **יחזור הכשר ויקבל.** יחזור כהן הכשר לקבלה ויקבל כדי מתן (ג) מן הבהמה ויחזור ויתן במקומו. וקס"ד השתא דעד השתא בכהן כשר נמי איירי והאי הכשר דקתני כדי נסבה: **למה לי יחזור.** הלא נתכפרו: **וכי תימא להתיר בשר באכילה.** דזריקה הוא דשריא לה: **ומי איכא זריקה דלא מיכפרא.** כגון הך בתרייתא דלאו לכפרה אתיא דהא איכפר בקמייתא: **אי דיהביה.** שלא במקומו כהן כשר הכי נמי דלא בעי יחזור ויקבל: **הכא במאי עסקינן דיהביה פסול.** דהא דקתני נתנו על גבי הכבש ארישא קאי דקתני כל הפסולים ששחטו כו' וכולן שקיבלו את הדם כו' ועלה קאי נתנו על גבי הכבש כו' בפ"ג: **וליהוי דחוי.** כיון דאמרי' שלא במקומו כמקומו דמי ובלבד שיהא במזבח כי יהביה פסול הויא לה זריקה פסולה כאילו נתנו פסול במקומו וניהוי כל הדם דחוי ולא תיהוי ליה תו תקנתא: **דהא תנן.** בההיא: **וכולן שקבלו.** את הדם ופסולין קאי שקבלו את הדם במחשבת אכילת בשר חוץ לזמנו או חוץ למקומו: **אם יש דם הנפש.** עוד בגופה בהמה יחזור הכשר ויקבל מן הדם ויתן שלא במחשבה וכשר דמחשבה דחשיב עלה קמא לא נפסל דכיון דאינו ראוי לעבודה אין מחשבתו מחשבה: **קבלו אין.** הוא דאית ליה תקנתא: **מאי טעמא לאו משום.** דזריקה פסולה משויא ליה דחוי משום דגמר כפרתו: **לא.** הא דדייקינן זרקו לא משום דמיפסיל במחשבה דהא נעשה מחשבה קיימינא ודכוותה דייקינן זרקו לא: **א"נ.** דמחשבת פסולין פסלה מקבלה שקיבל במחשבה ליפסיל ועוד מי פסל במחשבת כהן פסול: **במי שראוי לעבודה.** כהן כשר: **ובדבר הראוי לעבודה.** מנחת חטים לאפוקי מנחת [העומר שהיא של] שעורים דלא חייל עלה פגול ליענש כרת באכילתה: **ובמקום הראוי לעבודה.** לאפוקי לפנים המזבח. הכי מפורש במנחות (דף ה:): **לא תימא זרקו לא.** דודאי איכא תקנתא ואפי' זרקו פסול במחשבה: **אלא אימא שחטו לא.** שאם שחטו פסול במחשבה תו ליכא תקנתא דכיון דכל הפסולין כשירין לשחוט פוסלין מחשבתן: **תנינא.** בההיא משנה גופה כל הפסולין ששחטו שחיטתן כשרה לפיכך הן פוסלין במחשבה: **הא קמ"ל.** הא דקתני וכולן שקיבלו את הדם כו' [אע"ג] דבשחיטה תנן פוסלין במחשבה אבל בקבלה ומקבלה ואילך לא פסלי ולא למידק מיניה זרקו לא דה"ה לזרקו אלא קמייתא דכולהו נקט דכיון דפסול אינו ראוי לה לא פסלה מחשבתו: **כדרבא.** דאמר אין מחשבה מועלת אלא בראוי לעבודה: **חישב.** כהן כשר: **ליתן את הניתנין כו'.** ששחט או קיבל או הוליך על מנת לזרוק הזריקה שלא במקומו: **לאלתר כשר.** אם חישב על מנת לזרוק שלא במקומו היום כשר ואי נמי זריקה פסולה היא ומנלא שעבד שאר העבודות על מנת לזרוק את הדם בפסול כשר הוא בזריקה הוגנת במקומו כדאמרינן במשנה כל הפסולין (לקמן לו.) אין המחשבה פוסלת אלא חוץ לזמנו וחוץ למקומו ופסח וחטאת שלא לשמן: **חזר וחישב.** בעבודה שניה על מנת לאוכלו חוץ למקומו פסול ואין חייבין כרת על אכילתו:

חוץ

אמר שמואל פסול בשר אבל בעלים נתכפרו. נראה דקאי אניתנין למעלה שנתנן למטה ולמטה שנתנן למעלה אבל אניתנין על גבי הכבש לא קאי דבהא כולי עלמא מודו בשלא במקומו דלאו כמקומו דמי אע"ג דבפ' המזבח מקדש (לקמן פז.) מרבה כבש כמזבח לענין קידוש דאם עלו לא ירדו ובפ' כל המנחות (מנחות נז:) לענין הקטרה דהמעלה מכולן ע"ג הכבש לר' יוחנן חייב מ"מ לענין דמים לא מלינו בשום מקום כבש כמזבח דלקמן בפ' קדשי קדשים (דף סד:) גבי עולה וגבי חטאת ממעטינן מדכתיב קיר המזבח ולא קיר הכבש ועל כרחין שמואל לאו אכולה מילתיה קאי דניתנין בפנים שנתנן בחוץ ובחוץ שנתנו בפנים לכ"ע לאו כמקומן דמי כדמוכח פ' כל הפסולין לקמן בסופו (דף לה:) דא"ר יהודה חישב להניח דמו למחר פסול דסבר מחשבה כמעשה ופריך (שם לו.) וליפלוג בסיפא על ניתנין למטה שחשב ליתן למעלה שיהא פסול ומשני קסבר ר' יהודה שלא במקומו כמקומו דמי (תוספות) והשתא אמאי הדר פריך וליפלוג ר' יהודה בנתן הניתנין בפנים בחוץ ובחוץ בפנים אלמא דהני [לכ"ע] שלא במקומו מיקרי (ע"כ) ומיהו לקמן פירש בקונטרס דמהניתנין בחוץ שחישב ליתן בפנים דוקא קמקשי דהתם ודאי אי הוה יהיב חטאת חיצונה בפנים מיפסלא דכתיב וכל חטאת אשר יובא וגו' אבל מחישב ליתן הניתנין בפנים בחוץ לא פריך וכן מוכח מדקמשני קסבר רבי יהודה בעינן מקום שהוא משולש בדם ובבשר ובאימורים פירוש דגבי מחשבת חוץ למקומו כתיב שלישי ודרשינן שיהא אותו (שלישי) חוץ למקומו משולש בדם ובשר ואימורים שהיה מותר בו דהיינו חוץ לעזרה ממש שבשעת היתר הבמות נשתלש בכל אלה (תוספות) והותר שם לאפוקי פנים שלא הותרו מעולם ליכנס שלשתן דדם חטאת אסור דכתיב וכל חטאת אשר יובא מדמה וכן אימורין כתיב ועולה לא יעלו עליו (ע"כ) ואניתנין בפנים שנתנן בחוץ לא שייך האי שינויא ומיהו מלינו למימר דבעי' נמי שיהא המחשבה במקום משולש תדע דאי לאו הכי למ"ד שלא במקומו לאו כמקומו דמי מאי הוה משני מבפנים אחוץ מיהו ר' יהודה אית ליה כמקומו דמי ונראה (תוס') ור' יוחנן דאמר בסמוך שלא במקומו לאו כמקומו דמי היינו דוקא לרבנן אבל לר' יהודה אית ליה כמקומו דמי אפי' לר' יוחנן כדמשני פרק כל הפסולין (גם זה שם) על ניתנין למטה ולמטה למעלה וה"ה דסבר כן בניתנים בפנים שנתנן בחוץ והתם לא פריך אלא מניתנים בחוץ שנתנן בפנים דוקא כדפי' רש"י משום דנפסל בשעה שהובא בהיכל וא"כ מאי שמואל קאי אכולהו אבל לא מצי למימר כמקומו דמי על בחוץ שנתנו לפנים שנפסל בביאתו בהיכל קודם שנתנן על מזבח הזהב (ע"כ): (הגה"ה) ועוד נראה דעל כרחין כבש נמי כמקומו דמי מדלא פריך לקמן (לו.) דליפלוג ר' יהודה אחישב ליתנו על גבי כבש וכי תימא משום דיאספנו ואין כאן בית מיחוש מחשבה דהרי בחשב לשפוך מן הכלי על הרצפה יאספנו לכ"ע הא לקמן אמרי' דלר' יהודה לא יאספנו היכא דקלטי' מזבח וא"כ מהאי טעמא לא יאספנו מעל גבי כבש דכבש מקדש פסולין כמזבח ומיהו כיון דפרישית לעיל דלענין דמים לא הוי כבש כמזבח לא קלטיה ויאספנו ומיהו על כרחין אכבש נמי קאי שמואל דלקמן בשמעתין פריך ור' יוחנן מי שלא במקומו לאו כמקומו דמי א"כ זריקתו אינה כלום ליהוי כנשפך מן הכלי על הרצפה ויאספנו משמע לשמואל ולריש לקיש דאמרי שלא במקומו כמקומו דמי ניחא ואמאי לדידהו נמי תיקשי מניתנין על גבי הכבש ומניתנין בפנים שנתנן בחוץ אבל על ניתנין בחוץ שנתנן בפנים דמודו כולהו דשלא כמקומו דמי לא שייך למיפרך אמאי (לדידהו נמי תיקשי מניתנין על גבי כבש ומניתנים בפנים בחוץ תוס') פסול נימא יאספנו שהרי בלא ניתנין על מזבח הזהב כבר נפסל בביאתו בהיכל ואפי' נשפך שם לא יהא כשר לאספנו. ע"כ הגה"ה: **לכפרה** נתתיו ולא לדבר אחר. בעלמא (לקמן דף מו.) דרשינן לכפרה נתתיו ולא למעילה: **ואי** שלא במקומו כמקומו דמי למה לי יחזור הכשר ויקבל. תימה דלקמן בפ' התערובת (דף עט:) תנן הניתנין למטה שנתערבו בניתנין למעלה ר' אליעזר אומר יתן למעלה ורואה אני את הניתנין למטה כאילו הן מים ויחזור ויתן למטה דייק מינה בגמרא (לקמן פ.) דר' אליעזר סבר יש בילה והשתא אמאי יחזור ויתן למטה הרי כבר נתכפר וי"ל כיון דאית ליה רואים כאילו הן מים לא הוי כמכופר ולא יהיב ליה לשם כפרת התחתון ומיהו קשה לרבנן דלית להו רואין ומשמע התם דלרבנן יחזור ויתן למטה דקתני (לקמן פ:) נתן למעלה ולא נמלך (כשר): **הכא** במאי עסקינן דיהביה פסול. תימה אם כן אפילו נתן במקומו נמי וי"ל דהאי פסול היינו טמא דאיירי ביה לעיל ואי יהביה במקומו כולי עלמא מודי דהוי דחוי ולא יחזור כשר ויקבל כדאמר בפ"ק דמעילה (דף ה:) דאין לך עושה שירים ופסול אלא טמא הואיל ומרצה בקרבן ציבור וחוץ לזמנו וחוץ למקומו הואיל ומרצה לפיגולו:

תורה אור השלם

1. כי נפש הבשר בדם הוא ואני נתתיו לכם על המזבח לכפר על נפשתיכם כי הדם הוא בנפש יכפר: ויקרא יז, יא

מוסף רש"י

יחזור הכשר ויקבל. אי סבירא ליה דפסול עושה שיריים, אשמעינן האי תנא דשלא במקומו לאו כמקומו דמי דפיקן לא עשאן שיריים, ואי סבירא ליה דשלא במקומו כמקומו דמי והויא לה זריקה גמורה בלאדם פסול, אשמעינן דאין פסול עושה שיריים: יחזור הכשר ויקבל. וזורק הכשר. שאין מחשבתן של אלו פוסלתן בקבלה לפי שאין ראוין לה, ואין מחשבה פוסלת אלא במי שראוי לעבודה, דכתיב (ויקרא ז) [illegible]

שיטה מקובצת

[illegible]

מסורות הש"ס

א) ע' ת"כ אחרי פרשה ז ה"ה, ב) לקמן לג., ג) מנחות כ: ת"כ צו פרשה ח ה"ה, ד) לקמן לו., ה) לקמן לו: ו) [illegible] ז) פסחים עז:, ח) מנחות ה:, ט) ויקרא ו כג, י) צ"ל לקמן לא:

הגהות הב"ח

[illegible]

גליון הש"ס

גמ' אבל בעלים נתכפרו. עי' לקמן דף נב ע"ב ותוס' שם ד"ה אותו: שם לכפרה נתתיו. עיין לקמן לח ע"א תוספות ד"ה ולכפר:

שינויי נוסחאות

[illegible]